

Prövning av rätten till permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen

RS/017/2020

Fastställelsebeslut: RA/053/2020			Version 1.0
Beslutsdatum: 2020-11-06			
Gäller för: operativ verksamhet			
Gäller från och med: 2020-11-06			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
2021-07-23	2.0	1,2,3	RA/192/2021
2023-03-17	3.0	Sammanfattning, 2, 3.1 och 3.3	RA/014/2023
2023-09-25	4.0	Sammanfattning, 3.1 och 3.2	RA/054/2023
2023-12-20	5.0	Sammanfattning och 3.1	RA/097/2023
2024-07-20	6.0	Rubrik, sammanfattning, 2, 3.1, 3.2, 3.3 och 3.5	RA/037/2024
2025-01-20	7.0	Rubrik, sammanfattning, 2, 3.1, 3.3,3.4, 3.5 och rubriksättning. Avsnitt 3.6 har tagits bort.	RA/001/2025

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	3
2. Bakgrund och syfte	4
3. Rättslig bedömning	5
3.1 Övergångsbestämmelserna i gymnasielagen och gymnasieförordningen.....	5
3.1.1 Ansökningar om permanent uppehållstillstånd som registrerats hos Migrationsverket före den 20 januari 2025	5
3.1.2 Överklagade ärenden.....	6
3.2. Prövningsordning och förhållandet mellan gymnasielagen och utlänningslagen	6
3.3 Vem omfattas av 5 § gymnasielagen?.....	7
3.4 Prövning enligt 5 § gymnasielagen.....	8
3.4.1 Bevisbörda och bevisvärdering	8
3.4.2 Identitet	8
3.4.3 När en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska vara gjord	9
3.4.4 Tvingande bestämmelse	10
3.4.5 När ska villkoren för permanent uppehållstillstånd vara uppfyllda	10
3.4.6 Försörjningskrav	11
3.4.7 Särskilt om försörjning genom anställning	14
3.4.8 Särskilt om försörjning genom näringsverksamhet.....	18
3.4.9 Övriga förutsättningar för att beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen	20
3.4.10 När kan uppehållstillstånd vägras	30
3.5 Överklagande och omprövning	31
3.5.1 Omprövning och återkallelse av tidigare beviljat tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt gymnasielagen	31

1. Sammanfattning

- Lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå (gymnasielagen) samt förordning (2021:797) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå (gymnasieförordningen) upphörde att gälla den 20 januari 2025. Enligt övergångsbestämmelserna är lagen dock fortsatt tillämplig på överklagade beslut och 5–6 §§ gymnasielagen kommer fortsatt gälla för vissa ansökningar om permanent uppehållstillstånd som registrerats hos Migrationsverket före den 20 januari 2025.
- Som regel kan en ansökan om permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen prövas och bifallas efter inresa enligt 5 kap. 18 § andra stycket punkten 1 i utlänningslagen (2005:716) om ansökan är inkommen under föregående tillståndstid.
- Gymnasielagen är speciallag (*lex specialis*) i förhållande till utlänningslagen (*lex generalis*) och utgångspunkten i prövningen är att gymnasielagen ska prövas före bestämmelserna i utlänningslagen.
- Permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen kan, om ansökan har registrerats hos Migrationsverket i tid och omfattas av övergångsbestämmelserna, beviljas för den som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 16 a eller 16 b § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen), ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt någon av 16 c–16 i §§ tillfälliga lagen, eller enligt 1–4 §§ gymnasielagen.
- Det tidigare beviljade tidsbegränsade uppehållstillståndet måste ha löpt ut innan ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas.
- Villkoren för att beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen ska vara uppfyllda senast vid utgången av det tidsbegränsade uppehållstillståndets giltighetstid och vid beslutstillfället.
- För att beviljas permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen ska utlänningslagen kunna försörja sig genom anställning eller genom inkomster från näringsverksamhet.
- För att försörjningskravet ska anses vara uppfyllt krävs att försörjningsförmågan är varaktig. Inkomsterna ska förväntas bestå minst två år framåt.
- För att en anställning ska kunna läggas till grund för bedömningen enligt 5 § gymnasielagen krävs att arbetsgivaren har anmält anställningen till Skatteverket. En subventionerad anställning kan inte ligga till grund för permanent uppehållstillstånd.

2. Bakgrund och syfte

Tillfälliga lagen innehöll i 17 § en möjlighet för den som har haft ett uppehållstillstånd som tidsbegränsats enligt 5, 12, 15, 16 a eller 16 b §§ tillfälliga lagen att beviljas permanent uppehållstillstånd om han eller hon har en anställning som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig. Detsamma gällde den som haft ett uppehållstillstånd som beviljats enligt någon av 16 c–16 i §§ tillfälliga lagen. Den tillfälliga lagen upphörde att gälla den 19 juli 2021.¹

I samband med att den tillfälliga lagen upphörde att gälla trädde gymnasielagen i kraft. Gymnasielagen innehöll bestämmelser om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå (1-1a §§), uppehållstillstånd för fortsatta studier (2–3 §§) och uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning (4 §) och permanent uppehållstillstånd (5 §). Gymnasielagen upphörde att gälla den 20 januari 2025 men 5 och 6 §§ gäller alltjämt för ansökningar som har registrerats hos verket före den 20 januari 2025 om utlänningslagen har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 16 a eller 16 b § tillfälliga lagen eller om utlänningslagen har beviljats ett uppehållstillstånd enligt någon av 16 d-16 g §§ eller 16 i § tillfälliga lagen, eller enligt 1, 2 eller 4 §§ gymnasielagen och senast vid den tidpunkten fullföljt sin utbildning. Gymnasielagen kommer även vara tillämplig för överklaganden av beslut som fattats enligt lagen.

I detta rättsliga ställningstagande ges vägledning för handläggningen av ärenden enligt 5 § gymnasielagen, dvs. för frågan om permanent uppehållstillstånd vid försörjning. Denna bestämmelse motsvarar i stora delar bestämmelsen i 17 § tillfälliga lagen. Migrationsverket bedömer därför att de förarbetsuttalanden som finns beträffande 17 § tillfälliga lagen är av betydelse också för tillämpningen av 5 § gymnasielagen.

Bedömningen av ansökningar om permanent uppehållstillstånd enligt 5 kap. 7 § utlänningslagen hanteras i RS/84/2021 - Rättsligt ställningstagande om särskilda krav för att beviljas permanent uppehållstillstånd.

Även om gymnasielagen i sin helhet har upphört att gälla är den – till vissa delar – fortfarande gällande för överklagade ärenden och vissa ansökningar som registrerats hos verket före den 20 januari 2025 (läs mer nedan i avsnitt 3.1). Mot den bakgrunden kommer ställningstagandena och vägledningen i detta rättsliga ställningstagande att kvarstå, även om lagen har upphört.

¹ Tillfälliga lagen gäller dock fortfarande enligt övergångsbestämmelserna för ett överklagande av beslut som fattats enligt vissa bestämmelser i tillfälliga lagen.

3. Rättslig bedömning

3.1 Övergångsbestämmelserna i gymnasielagen och gymnasieförordningen

Den 20 januari 2025 upphörde gymnasielagen och gymnasieförordningen att gälla. Det finns dock övergångsbestämmelser som gör att regelverket till viss del är tillämpligt även efter detta datum. Att gymnasielagen upphört att gälla innebär bland annat att ansökningar om permanent uppehållstillstånd enligt gymnasielagen som har registrerats hos verket efter den 20 januari 2025, eller som inte omfattas av övergångsbestämmelserna, ska avvisas.

3.1.1 Ansökningar om permanent uppehållstillstånd som registrerats hos Migrationsverket före den 20 januari 2025

Enligt övergångsbestämmelserna i gymnasielagen punkten 3 gäller 5 och 6 §§ gymnasielagen fortfarande för en ansökan som har registrerat hos Migrationsverket före den 20 januari 2025, om utlänningen tidigare har beviljats uppehållstillstånd på vissa särskilda grunder samt att utlänningen senast den 20 januari 2025 har slutfört sin utbildning. Om något av dessa kriterier inte uppfylls ska ansökan i den del en som avser uppehållstillstånd enligt gymnasielagen avvisas.

Det är bara ansökningar som har registrerats hos Migrationsverket före den 20 januari 2025 som omfattas. Lagstiftaren har i förarbetena till tillfälliga lagen – vilken tillkom samtidigt som de första bestämmelserna om uppehållstillstånd för studier på gymnasialnivå - uttalat sig kring begreppet ”registrerats hos”.² ”[D]et förekommer att Migrationsverket registrerar en ansökan med ett tidigare registreringsdatum än dagen för den faktiska registreringen. Det är då det angivna registreringsdatumet som är avgörande för vilken lag som ska tillämpas, oavsett om den faktiska registreringen har skett då eller först senare.” Migrationsverket bedömer att samma resonemang kan vara relevant även gällande ”registrerats hos” i övergångsbestämmelserna till gymnasielagen. Det väsentliga är således registreringsdatumet och inte det datum då registreringen skedde.

Enligt övergångsbestämmelserna ska ansökan ska vara registrerad före den 20 januari 2025, det vill säga senast den 19 januari detta år. Den 19 januari 2025 inföll på en söndag och därför blir nästa vardag sista dag, det vill säga den 20 januari 2025.³ Sista dag en ansökan ska ha registrerats blir därför i praktiken måndag den 20 januari 2025.

Utöver att ansökan ska ha registrerats i tid krävs också att utlänningen tidigare har haft uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 16 a § eller 16 b § tillfälliga lagen *eller* om utlänningen har beviljats ett uppehållstillstånd enligt någon av 16 d-16 g §§ *eller* 16 i § tillfälliga lagen, *eller* enligt 1, 2 eller 4 § gymnasielagen.

² Prop. 2015/16/174 s.83.

³ Se 2 § lag (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid.

Notera att uppräknningen av tidigare beviljade uppehållstillstånd skiljer sig delvis från den personkrets som kan beviljas permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen.⁴ Kravet är att utlänningen ska haft ett uppehållstillstånd på de uppräknade grunderna, det vill säga att utlänningen någon gång haft ett sådant tillstånd. Det behöver inte vara det senaste beviljade uppehållstillståndet.

Det sista kravet för att övergångsbestämmelsen ska vara tillämplig och att Migrationsverket ska kunna fortsätta pröva ansökan om permanent uppehållstillstånd är att utlänningen senast den 20 januari 2025 ska ha fullföljt sin utbildning. Läs mer om fullföljt utbildning i [avsnitt 3.4.9.1](#).

Enligt övergångsbestämmelserna till gymnasieförordningen kommer 1 § första stycket, 2 och 3 §§ gymnasieförordningen vara tillämpliga på de ansökningar som uppfyller de tre krav som redogjorts för ovan. Det innebär att nivån på försörjningskravet kommer gälla även för de ansökningar som prövas i sak efter den 20 januari 2025. Vidare ska Arbetsförmedlingen och Skatteverket även efter den 20 januari 2025, efter begäran, lämna ut vissa uppgifter till verket i dessa ärenden.⁵

3.1.2 Överklagade ärenden

Enligt övergångsbestämmelserna i gymnasielagen punkten 4 gäller gymnasielagen i sin helhet för överklaganden av beslut som har fattats enligt gymnasielagen. Enligt övergångsbestämmelserna till gymnasieförordningen punkten 4 gäller 1 § första stycket gymnasieförordningen (det vill säga bestämmelsen om nivån på försörjningskravet⁶) även fortsättningsvis på överklagade beslut.

För det fall ett ärende återförvisas efter att ha överklagats krävs det att utlänningen omfattas av övergångsbestämmelserna för att ärendet ska kunna prövas av Migrationsverket igen. Om utlänningen i en sådan situation inte omfattas av övergångsbestämmelserna ska ansökan istället avvisas.

3.2. Prövningsordning och förhållandet mellan gymnasielagen och utlänningslagen

I rättsutredningen *Förhållandet mellan gymnasielagen och utlänningslagen* redogörs förhållandet mellan gymnasielagen och utlänningslagen. Av rättsutredningen framgår sammanfattningsvis följande.

Gymnasielagen är speciallag i förhållande till utlänningslagen och har därför enligt allmänna rättsprinciper (*lex specialis*) företräde framför utlänningslagen. Utgångspunkten i prövningen är således att gymnasielagen (*lex specialis*) ska prövas före bestämmelserna i utlänningslagen (*lex generalis*).

⁴ Läs mer om personkretsen för 5 § gymnasielagen i [avsnitt 3.3](#).

⁵ Läs mer om nivån på försörjningskravet i [avsnitt 3.4.6.3](#).

⁶ Läs mer om nivån på försörjningskravet i [avsnitt 3.4.6.3](#).

Undantag från denna huvudregel är när en utlänning som tidigare beviljats uppehållstillstånd som skyddsbehövande men där tillståndstiden tidsbegränsats enligt 16 a § lag tillfälliga lagen och som ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt både utlänningslagen och gymnasielagen. I dessa specifika fall har lagstiftaren uttalat att permanent uppehållstillstånd i första hand ska prövas enligt bestämmelserna i utlänningslagen före en eventuell prövning av rätten till permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen.⁷

3.3 Vem omfattas av 5 § gymnasielagen?

Vilka grupper som kan beviljas permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen framgår uttömmande av bestämmelsen. Notera att inte alla ansökningar som omfattas av personkretsen till 5 § gymnasielagen omfattas av övergångsbestämmelserna till gymnasielagen.

Permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen *ska* (om villkoren är uppfyllda) beviljas en utlänning som har haft ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 16 a eller 16 b § tillfälliga lagen eller uppehållstillstånd som har beviljats enligt någon av 16 c-16 i §§ i tillfälliga lagen eller 1–4 §§ gymnasielagen.

Det tidsbegränsade tillståndet måste ha löpt ut innan ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas. En ansökan om permanent uppehållstillstånd på grund av att utlänningen kan försörja sig bör inte heller avslås innan det tidigare uppehållstillståndet har löpt ut.

Den som är under 25 år får bara beviljas uppehållstillstånd enligt bestämmelsen om han eller hon har fullföljt gymnasieutbildning eller motsvarande, eller ett s.k. yrkespaket. Läs mer om fullföljd utbildning samt de olika utbildningarna som omfattas av gymnasielagen i [avsnitt 3.4.9](#).

Bestämmelsen innehåller inte någon övre åldersbegränsning. Det innebär att också en person över 66 år kan ansöka om permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen. Ansökan kan alltså inte avslås bara på den grunden att utlänningen uppnått pensionsålder. Däremot kan detta vara en omständighet som gör att varaktigheten av anställningen eller inkomsten från näringsverksamhet kan behöva utredas.

⁷ Prop. 2020/21:191 s. 64.

3.4 Prövning enligt 5 § gymnasielagen

3.4.1 Bevisbörda och bevisvärdering

Det är utlänningen som har bevisbördan för att kraven för permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen är uppfyllda.

I svensk rätt gäller principen om fri bevisföring, vilket innebär att det är tillåtet att lägga fram alla former av bevis vid en rättslig prövning. Med detta menas att det i princip inte uppställs några begränsningar i fråga om de källor som får användas för att uppfylla bevisbördan. Även bevisvärderingen är fri.

Det finns inte några legala regler om hur värderingen av bevis ska ske. Det innebär att Migrationsverket inte kan kräva att utlänningen ger in vissa specifika handlingar för att visa att förutsättningarna för tillståndet är uppfyllda.⁸

Migrationsverket måste istället göra en bedömning av den bevisning som utlänningen åberopar, samt vid behov ge utlänningen sådan hjälp att han eller hon kan tillvarata sina intressen.⁹

3.4.2 Identitet

Det finns inom utlänningsrätten ett generellt krav på att utlänningens identitet ska vara styrkt (eller med en annan term klarlagd) för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Även när utlänningen befinner sig här i landet vid prövningen är utgångspunkten att identiteten ska vara styrkt för att uppehållstillstånd ska beviljas. I vissa fall kan kravet på styrkt identitet frångås, till exempel för skyddsbehövande personer, personer som har fått uppehållstillstånd med stöd av 16 f § tillfälliga lagen, och i vissa andra situationer där det inte är rimligt att besluta att utlänningen ska lämna Sverige för att identiteten inte är styrkt.¹⁰

I förarbetena till 5 § gymnasielagen anges att regelverket med uppehållstillstånd för gymnasiestudier, etablering på arbetsmarknaden och försörjning utgör ett sammanhängande system som är tillgängligt för personer som tidigare fått eller kunnat få uppehållstillstånd på annan grund eller ett beslut om av- eller utvisning med uppskjuten verkställighet. Det anses därför rimligt att Migrationsverket vid sin bedömning behandlar regelkomplexet som en helhet och tillämpar samma beviskrav beträffande personers identitet som gällt i övrigt beträffande samma person.¹¹

Detta resonemang innebär att Migrationsverket vid prövningen av rätten till permanent uppehållstillstånd inte ska ställa upp ett högre beviskrav beträffande identitet än vad som gjorts i det tidigare beslutet. Har det vid beviljandet av det tidigare uppehållstillståndet endast krävts att identiteten har gjorts sannolik, är det även vid prövningen av permanent tillstånd tillräckligt att identiteten görs sannolik.

⁸ Notera att särskilda krav gäller enligt MIGRFS 2024:2 i vissa fall.

⁹ Jfr 6 § förvaltningslagen (2017:900).

¹⁰ Se vidare RS/029/2021 - Rättsligt ställningstagande angående utredning och prövning av identitet och medborgarskap samt hemvist och vanlig vistelseort i asylärenden och RS/037/2021 - Rättsligt ställningstagande angående kraven på klarlagd identitet och pass i ärenden om uppehållstillstånd.

¹¹ Prop. 2016/17:133 s. 38.

Om det tidigare uppehållstillståndet har beviljats utan att utlänningen har gjort sin identitet sannolik¹² ställs det inte vid prövningen av rätten till permanent uppehållstillstånd upp något högre beviskrav vad gäller identiteten.

För det fall det har framkommit nya omständigheter som påverkar bedömningen av utlänningens identitet måste Migrationsverket ta ställning till om utlänningen alltfjämt uppfyller nödvändigt beviskrav beträffande sin identitet.

3.4.3 När en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska vara gjord

Huvudregeln är att en ansökan om uppehållstillstånd ska lämnas in och beviljas innan utlänningen reser in i Sverige (5 kap. 18 § utlänningslagen). Enligt nu upphörda 7 § gymnasielagen gällde inte 5 kap. 18 § första stycket utlänningslagen för bland annat en utlänning som ansökte om permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen. I och med att 7 § gymnasielagen har upphört att gälla och förutsättningarna för tillståndet – där möjligheten att bifalla en ansökan efter inresa ingår – ska vara uppfyllda vid *beslutsstillfället*, gäller alltså ändå det som föreskrivs i 5 kap. 18 § utlänningslagen för en ansökan om permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen.

Som nämnts ovan är huvudregeln i 5 kap. 18 § utlänningslagen att en ansökan ska lämnats in och bifallits innan inresa i Sverige. I bestämmelsen anges även vissa situationer där undantag kan göras från denna huvudregel. Av 5 kap. 18 § andra stycket p. 11 följer att en ansökan om uppehållstillstånd kan prövas efter inresa om det föreligger synnerliga skäl. Lagstiftarens val av rekvisitet ”synnerliga skäl” visar att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt och endast i undantagsfall.

Mot bakgrund av att syftet hos 5 § gymnasielagen i inte oväsentlig mån är beroende av även att ansökan får lov att bifallas efter inresa i Sverige bedömer Migrationsverket att det som regel får anses föreligga synnerliga skäl för att bifalla permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen. Detta förutsätter dock att ansökan är registrerad hos verket i tid och att övriga förutsättningar enligt övergångsbestämmelserna är uppfyllda samt att ansökan om uppehållstillstånd är inkommen innan föregående uppehållstillstånd har löpt ut.

Det krävs att ansökan är inlämnad före det att det tidigare beviljade uppehållstillståndet har löpt ut, för att utlänningen ska legalisera sin vistelse i Sverige.¹³ Vidare saknar en person som inte ansöker om fortsatt uppehållstillstånd¹⁴ i tid, dvs innan tillståndstiden har löpt ut, rätt att arbeta under handläggningstiden enligt 5 kap. 3 § andra stycket utlänningsförordningen.¹⁵

¹² Jfr t.ex. MIG 2019:1. Se även prop. 2017/18:252 s. 36–38.

¹³ 20 kap. 1 § utlänningslagen - Till böter döms en utlänning som uppsåtligt eller av oaksamhet uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet tillstånd och utan att utlänningen har ansökt om ett sådant tillstånd eller en förundersökningsledare har ansökt om tidsbegränsat uppehållstillstånd för utlänningen med stöd av 5 kap. 15 §.

¹⁴ Ansökan om permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen avser i detta avseende en ansökan om uppehållstillstånd.

¹⁵ 20 kap. 3 § utlänningslagen - Till böter döms en utlänning som uppsåtligt eller av oaksamhet har anställning eller bedriver verksamhet som kräver arbetstillstånd, utan att inneha ett sådant tillstånd. Se även 20 kap. 5 § utlänningslagen om en arbetsgivares ansvar.

Att utlänningen inte har laglig rätt att arbeta kan påverka bedömningen av försörjningskravet – läs mer nedan under [avsnitt 3.4.6.1](#).

För mer vägledning gällande ansökan om fortsatt uppehållstillstånd se RS/082/2021 - Rättsligt ställningstagande angående hantering av ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd m. m.

3.4.4 Tvingande bestämmelse

5 § gymnasielagen är en tvingande bestämmelse; om förutsättningarna i bestämmelsen är uppfyllda *ska* uppehållstillstånd beviljas. Migrationsverket kan dock avslå en ansökan om det är fråga om skenförhållanden och förutsättningarna i 5 § gymnasielagen därmed inte är uppfyllda. I [avsnitt 3.4.10](#) redogörs även för när tillstånd kan vägras på grund av att utlänningen antingen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller har gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet (6 § gymnasielagen).

3.4.5 När ska villkoren för permanent uppehållstillstånd vara uppfyllda

Migrationsöverdomstolen har i MIG 2023:3 uttalat att villkoren för att beviljas permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen måste vara uppfyllda senast vid utgången av det tidsbegränsade uppehållstillståndet. Är inte villkoren för permanent uppehållstillstånd uppfyllda vid den tidpunkten ska ansökan som regel avslås. Det innebär exempelvis att om utlänningen när hans eller hennes tidsbegränsade uppehållstillstånd löper ut inte har en anställning eller näringsverksamhet som uppfyller villkoren ska ansökan om permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen avslås.

Utgångspunkten enligt MIG 2023:3 är således att det primära prövningstillfället är när det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

Detta skiljer sig till viss del från Migrationsverkets tidigare praxis där omständigheterna vid beslutstillfället har varit det centrala för bedömningen.

Det förekommer att Migrationsverket inte fattar beslut i ärendet i direkt anslutning till tidpunkten då uppehållstillståndet löper ut utan att beslut fattas vid ett senare tillfälle. Frågan uppkommer då hur rekvisiten i 5 § gymnasielagen ska bedömas *vid beslutstillfället*.

Domstolens avgörande i MIG 2023:3 ska inte läsas så att prövningen av om villkoren för permanent uppehållstillstånd är uppfyllda är begränsad till enbart tidpunkten för utgången av det tidsbegränsade uppehållstillståndets giltighetstid. Av 5 § gymnasielagen följer att permanent uppehållstillstånd ska beviljas till den som *har* en anställning och att motsvarande gäller för en utlänning som *kan* försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet. Av förarbetena framgår det även tydligt att grundförutsättningen för permanent uppehållstillstånd är att utlänningen kan försörja sig – det hänvisas genomgående till permanent uppehållstillstånd om utlänningen ”kan försörja” sig eller ”permanent uppehållstillstånd genom försörjning”.

En ordning där permanent uppehållstillstånd skulle beviljas till någon som vid prövningstillfället inte längre t.ex. har en anställning och därmed inte kan försörja sig synes därför inte vara i linje med lagstiftarens vilja.

Vidare har lagstiftaren i både förarbetena till 17 § tillfälliga lagen¹⁶ och till 5 kap. 7 § utlänningslagen¹⁷ uttalat att ett permanent uppehållstillstånd innehåller flera fördelar jämfört med ett tidsbegränsat sådant, det ger t.ex. bäraren vissa rättigheter och ett utökat skydd mot utvisning då ett permanent uppehållstillstånd är svårare att återkalla.

Detta sammantaget med Migrationsöverdomstolens uttalande i MIG 2023:3 om att 5 § gymnasielagen ska tolkas och tillämpas restriktivt talar för att det ska ställas krav på att villkoren för permanent uppehållstillstånd ska vara uppfyllda även vid prövningstillfället. En utlännings som vill beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen måste således uppfylla villkoren *både* vid tidpunkten för utgången av det tidsbegränsade uppehållstillstånd och vid prövningstillfället.

Uttalandena i MIG 2023:3 gäller enbart 5 § gymnasielagen. Det innebär att prövningen av om utlänningsen utgör hot mot allmän ordning och säkerhet eller om han eller hon har gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet enligt 6 § gymnasielagen (läs mer i [avsnitt 3.4.10](#)) ska utgå ifrån omständigheterna vid beslutstillfället.

3.4.6 Försörjningskrav

Det grundläggande kravet för permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen är att utlänningsen kan försörja sig genom antingen anställning eller inkomster från näringsverksamhet. Av förarbetena framgår att inkomsterna kan komma från en kombination av anställning och näringsverksamhet.¹⁸

Det bör därmed också vara möjligt att försörjningen utgörs av en kombination av flera anställningar, vilket innebär en skillnad mot vad som gäller vid arbetskraftsinvandring.

Kravet på att utlänningsen ska visa att han eller hon kan försörja sig, genom antingen anställning eller inkomster från näringsverksamhet, gäller både vid tidpunkten när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löpte ut och vid beslutstillfället.

3.4.6.1 Inkomst av sådan karaktär att den ska beskattas

Av förarbetena framgår att inkomsterna måste vara av sådan karaktär att de kommer att beskattas för att de ska kunna utgöra grund för tillstånd enligt bestämmelsen.¹⁹

¹⁶ Prop. 2015/16:174 s. 58.

¹⁷ Prop. 2020/21:191 s. 67.

¹⁸ Prop. 2015/16:174 s. 60.

¹⁹ Prop. 2015/16:174 s. 81.

Skatterettsligt är huvudregeln att inkomster ska beskattas. All inkomstbringande verksamhet som inte är uttryckligt undantagen är i princip skattepliktig, antingen som inkomst av tjänst eller som inkomst av näringsverksamhet. På Skatteverkets hemsida finns information om skattefria inkomster.²⁰ De flesta av dessa kan inte förväntas bli aktuella vid prövningen av ärenden enligt 5 § gymnasielagen.²¹

Om inkomsten som åberopas inte är sådan att den ska beskattas ska ansökan avslås. Om en del av inkomsten är sådan att den inte ska beskattas ska Migrationsverket bortse från denna del vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt.

3.4.6.1.1 Legala inkomster

I kravet på att inkomsterna ska vara av sådan karaktär att de kommer att beskattas ligger även att inkomsterna måste vara legala för att kunna beaktas i beräkningen av om försörjningskravet är uppfyllt.

Att inkomsterna ska vara legala innebär, utöver att de är beskattningsbara, att utlänningen måste ha laglig rätt att arbeta, dvs. antingen ha arbetstillstånd eller vara undantagen kravet på arbetstillstånd. Inkomsterna måste vara lagliga vid både tidpunkten när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut och vid beslutstillfället för att kunna tillgodoräknas.

Att inkomsterna vid en framtidsytande bedömning skulle kunna vara lagliga om utlänningen beviljas permanent uppehållstillstånd och därigenom är undantagen kravet på arbetstillstånd ska inte vägas in i bedömningen.

Detta innebär att en person som inte har rätt att arbeta, t.ex. en person som inte lämnat in sin ansökan om fortsatt uppehållstillstånd/permanent uppehållstillstånd under föregående tillståndstid och därmed inte är undantagen kravet på arbetstillstånd under handläggningstiden (se 5 kap. 3 § utlänningsförordningen) och som inte heller är undantagen kravet på arbetstillstånd av annat skäl inte kan få eventuell inkomst tillgodoräknad sig i bedömningen av försörjningskravet.

3.4.6.2 Varaktighet

I förarbetena sägs att kravet på att kunna försörja sig bör vara uppfyllt om det finns regelbundna inkomster som tillgodoser utlänningens eget uppehälle inklusive kostnaden för egen bostad och kan förväntas göra det under en *längre tid*.²²

Det innebär att det inte är tillräckligt att utlänningen har en anställning eller driver en näringsverksamhet, även om denna i och för sig ger en tillräcklig

²⁰ [Inkomster som är skattefria | Rättslig vägledning | Skatteverket](#) (Skatteverkets rättsliga vägledning för 2022, länken kontrollerad 2024-05-06)

²¹ I vissa situationer kan det dock hända att utlänningen kommer att åberopa skattefria inkomster. Som exempel kan nämnas att bistånd och andra offentliga bidrag ibland är undantagna från beskattning. Inkomster vid försäljning av vilt växande bär, svamp och kottar som man själv plockat är skattefria upp till en viss gräns. Vid prövningen måste därför kontrolleras att åberopad inkomst faktiskt är av sådan karaktär att den ska beskattas.

²² Prop. 2015/16:174 s. 60.

inkomst. Migrationsverket måste också ta ställning till om utlännen kan förväntas ha en tillräckligt hög inkomst under en längre tid.

När det gäller inkomst av anställning preciseras i förarbetena att det innebär att anställningen måste vara *varaktig*.

Med en varaktig anställning avses i första hand tillsvidareanställningar, men även en tidsbegränsad anställning bör kunna anses varaktig om den ska pågå under en längre tid.²³ Av förarbetena framgår inte vad som här avses med ”en längre tid”.

Det bör dock enligt Migrationsverket inte vara aktuellt att bevilja permanent uppehållstillstånd på grund av en anställning som är avsedd att vara under kortare tid än två år framåt.²⁴

En särskild fråga i detta sammanhang är om en anställning kan anses vara varaktig under den tid som en provanställning löper. En provanställning är en särskild anställningsform som kan löpa under inledningen av en anställning. Provanställningar kan, om inget annat avtalats, avbrytas även under provtiden utan egentlig grund.²⁵ Detta talar för att provanställningar måste bedömas med försiktighet. Samtidigt är det vanligt att provanställningar övergår i tillsvidareanställningar. Mot denna bakgrund måste det göras en bedömning i det enskilda fallet av om en provanställning kan anses vara varaktig. Det är utlännen som har bevisbördan för att så är fallet.

Även omständigheter som i vilken utsträckning provanställning används av den aktuella arbetsgivaren, och i vilken utsträckning provanställning leder till tillsvidareanställning hos arbetsgivaren i fråga, kan vara av betydelse.

I enskilda fall kan utlännen också behöva komma in med ytterligare underlag som visar att anställningen kan förväntas vara varaktig i den mening som avses i 5 § gymnasielagen trots att en provanställning löper.

Även när det gäller inkomst från näringsverksamhet måste på samma sätt bedömas om inkomsten kommer att vara under en längre tid. Förarbetena ger inte någon ledning till vilken tidsperiod som avses. Vid en jämförelse med resonemanget om varaktighet vid anställning, bör dock krävas att utlännen visar att han eller hon kommer att ha en tillräckligt hög inkomst genom sin näringsverksamhet under minst två år framåt.

När ska varaktighetskravet vara uppfyllt?

Som framgår ovan i [avsnitt 3.4.5 – När ska villkoren för permanent uppehållstillstånd vara uppfyllda](#) – ska villkoren för permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen vara uppfyllda både vid tidpunkten för utgången av det tidsbegränsade uppehållstillståndets giltighetstid och vid beslutstillfället.

²³ Prop. 2015/16:174 s. 61.

²⁴ Här kan jämföras med den praxis som finns vid tillämpning av 5 kap. 16 § tredje stycket 1 utlänningslagen, där det för uppehållstillstånd som grundas enbart på anknytning till arbetsmarknaden normalt krävs anställning på heltid under närmare två år.

²⁵ Jfr 6 och 31 §§ lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Detta gäller även för varaktighetskravet. Utlänningen måste såldes visa att han eller hon kommer att ha sin anställning/anställningar eller en tillräckligt hög inkomst genom sin näringsverksamhet under minst två år framåt räknat från både vid tidpunkten när det tidsbegränsade uppehållstillfallet löper ut och vid beslutstillfallet.

3.4.6.3 Nivå på försörjningskravet

När det gäller nivån på försörjningskravet framgår av 1 § gymnasieförordningen att inkomsterna måste vara så höga att utlänningen inte behöver försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

Vid bedömningen av vilka behov utlänningen har för att nå en skälig levnadsnivå ska hänsyn bara tas till utlänningens behov och inte till eventuella familjemedlemmar. Vid bedömningen av om inkomsterna gör det möjligt för utlänningen att försörja sig bör, enligt förarbetena, en sammantagen bedömning göras.²⁶ Det får tolkas som att det vid bedömningen av 5 § gymnasielagen ska göras en *individuell* bedömning av vilken inkomst som krävs för att uppfylla försörjningskravet. En bedömning av utlänningens behov måste alltså göras.

3.4.7 Särskilt om försörjning genom anställning

3.4.7.1 Krav på anställning

För permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen på grund av försörjning genom anställning krävs att utlänningen har en eller flera anställning/anställningar, både vid tidpunkten för när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut och vid beslutstillfallet. Det innebär att det inte är tillräckligt att han eller hon har fått ett anställningserbjudande.

Anställningen måste således *vara påbörjad* senast vid utgången av det tidsbegränsade uppehållstillståndet giltighetstid. Om så inte är fallet ska ansökan avslås.

Domstolen har i MIG 2023:3 inte bemött frågan om villkoren för tillstånd måste vara uppfyllda även vid beslutstillfallet. Som framgår ovan under [avsnitt 3.4.5](#) anser Migrationsverket att det alltså ska göras en viss prövning av villkoren för uppehållstillstånd vid beslutstillfallet och att en grundförutsättning för att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas är att utlänningen alltså har en anställning.

Det grundläggande är således att utlänningen vid tidpunkten för när det tidsbegränsade uppehållstillståndet slutar att gälla har en anställning/anställningar som uppfyller villkoren enligt 5 § gymnasielagen och att han eller hon även har en anställning/anställningar som uppfyller villkoren vid beslutstillfallet. Enligt Migrationsverkets bedömning behöver det inte röra sig om samma anställning så länge villkoren är uppfyllda vid dessa två tillfällen.

²⁶ Detta får anses framgå av att det i förarbetena sägs att vid bedömningen av om inkomsterna gör det möjligt för utlänningen att försörja sig bör en sammantagen bedömning göras av hans eller hennes ekonomiska situation. Prop. 2015/16:174 s. 60.

Även en person som har en anställning men som tillfälligt inte utför arbete på grund av föräldraledighet och sjukskrivning kan få uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen. Föräldraledighet och sjukskrivningar är tillfälliga avbrott i en pågående anställning.

Enligt 1 § gymnasieförordningen ska utlänningen ha inkomster som innebär att han eller hon inte behöver försörjningsstöd. Med inkomst i detta fall avses den faktiska skattepliktiga inkomsten utlänningen har, inte den lön som han eller hon skulle haft om denne t.ex. arbetade heltid. Föräldrapenning och sjukpenning är skattepliktiga inkomster.²⁷

Det betyder alltså att beräkningen av om försörjningskravet är uppfyllt utgår från utlänningens ersättning som han eller hon uppbär som sjukskriven eller föräldraledig och inte den lön som utlänningen hade när han eller hon arbetade. Om utlänningen har en tidsbegränsad anställning och förväntas vara sjukskriven eller föräldraledig under avsevärd tid framöver kan en bedömning behöva göras av om anställningen uppfyller varaktighetskravet. Detsamma gäller om utlänningen inte förväntas återgå i arbete inom de närmsta två åren. Vid långvariga sjukskrivningar kan också en bedömning behöva göras av om en tillsvidareanställning kan förväntas vara varaktig.

En anställning kan dock inte anses vara pågående på ett sådant sätt att den kan ligga till grund för ett permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen under den tid som utlänningen är tjänstledig. Om utlänningen är tjänstledig för annat arbete får i stället en bedömning göras av om den nya anställningen uppfyller kraven i 5 § gymnasielagen.

3.4.7.2 Anmälan till Skatteverket

För att det ska bli aktuellt att få uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen på grund av försörjning genom anställning, krävs att anställningen är anmäld till Skatteverket. En sådan anmälan ska arbetsgivaren göra senast månaden efter den kalendermånad då anställningen påbörjades. Av förarbetena följer att den omständigheten att arbetsgivaren har anmält anställningen senare än denna tidpunkt dock inte innebär att uppehållstillstånd inte kan beviljas. Däremot måste anställningen vara anmäld till Skatteverket när Migrationsverket fattar sitt beslut.²⁸ MIG 2023:3 måste läsas i ljuset ovan redovisade förarbetsuttalanden. Detta innebär att anställningen visserligen ska vara anmäld till Skatteverket när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löper ut.

Migrationsverket kan dock enligt förarbetena inte avslå en ansökan om permanent uppehållstillstånd enbart på den grunden. Det betyder att om anställningen är anmäld till Skatteverket vid beslutstillfället finns det inga hinder mot att bevilja permanent uppehållstillstånd, under förutsättning då att övriga villkor är uppfyllda.

²⁷ Se 11 kap. 1 och 30-31 §§ inkomstskattelagen (1999:1229).

²⁸ Prop. 2015/16:174 s. 81.

Om utlänningen uppfyller försörjningskravet genom att han eller hon innehar flera anställningar, måste samtliga anställningar vara anmälda till Skatteverket för att de ska kunna läggas till grund för beslutet.

3.4.7.3 Subventionerad anställning

Av förarbetena framgår att subventionerade anställningar inte bör kunna utgöra grund för permanent uppehållstillstånd.²⁹

En subventionerad anställning är en anställning där någon annan än arbetsgivaren betalar hela eller delar av lönen. Det är för det mesta staten som betalar en del av lönen genom till exempel Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.³⁰

Om den åberopade anställningen är en subventionerad anställning, kan inkomsten inte beaktas i beräkningen av om försörjningskravet är uppfyllt och visar utlänningen inte någon annan godtagbar inkomst ska ansökan avslås.

3.4.7.4 Inte sämre än kollektivavtal eller praxis

En förutsättning för att permanent uppehållstillstånd ska få beviljas på grund av anställning är vidare att lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Om Migrationsverket bedömer att villkoren är sämre än vad som krävs ska ansökan avslås. Detsamma gäller för att en utlänning ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av arbete enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen.

Bedömningen av om anställningsvillkoren uppfyller kraven bör därför göras i huvudsak på samma sätt som vid prövningen av uppehållstillstånd på grund av arbete enligt 6 kap. 2 § utlänningslagen.

3.4.7.5 Yttrande från arbetstagar- och arbetsgivarorganisation

För att motverka att oseriösa arbetsgivare har arbetskraft med anställningsvillkor som är sämre än vad som gäller för andra arbetstagare bör arbetstagar- och arbetsgivarorganisation inom det verksamhetsområde som anställningen tillhör ges tillfälle att yttra sig.³¹

Migrationsverket får dock avgöra ärendet utan att så har skett om arbetsgivaren redan har inhämtat sådant yttrande, det annars är obehövligt eller det finns särskilda skäl.³²

²⁹ Prop. 2015/16:174 s. 60.

³⁰ Vilka typer av subventionerade anställningar som finns kan variera över tiden. Det är därför något som måste kontrolleras. Exempel på subventionerade anställningar är introduktionsjobb, extratjänst/modernt beredskapsjobb yrkesintroduktionsanställning och nystartsjobb. Det finns även olika subventionerade anställningar för personer med funktionsnedsättning såsom lönebidrag, lönebidrag för utveckling i anställning, lönebidrag för trygghet i anställning, offentligt skyddat arbete, och skyddat arbete vid Samhall. Information om subventionerade anställningar har hämtats på Arbetsförmedlingens hemsida <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/stod-och-ersattning/stod-a-o/kategorier/anstallning-med-stod> (Information kontrollerad 2022-12-05).

³¹ Prop. 2015/16:174 s. 59.

³² Jfr med vad som gäller vid arbetskraftsinvandring enligt 5 kap. 7 a § utlänningsförordningen.

Inkomna yttranden utgör del av verkets beslutsmaterial. Migrationsverket är dock inte bundet vid den bedömning som görs av arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation, utan ska göra en egen bedömning av om förutsättningarna är uppfyllda.

3.4.7.6 Motverka missbruk

I förarbetena nämns att det finns en risk för missbruk av reglerna, utnyttjanden på arbetsmarknaden och handel med anställningskontrakt. Migrationsverket har därför en viktig kontrolluppgift vid sin prövning, och måste så långt det är möjligt kontrollera att det rör sig om en riktig anställning. Liksom vid arbetskraftsinvandring bör Migrationsverket vara observant på att det inte är frågan om ett skenavtal eller skenanställning. Migrationsverket bör, enligt förarbetena, i stor utsträckning kunna använda sig av rutiner som har utarbetats vid förlängning av arbetstillstånd.³³

Vid utredningen är det även viktigt att uppmärksamma omständigheter som kan vara tecken på att det inte är fråga om en seriös anställning.

Sådana omständigheter kan till exempel vara att det har lämnats motstridiga uppgifter i anställningskontraktet och ansökningshandlingarna eller att arbetsgivaren förekommer i flera ärenden under kort tid och verkar anställa fler personer än vad verksamheten kräver. Det kan vidare vara att arbetsgivaren har en ansträngd ekonomisk situation, att det finns ett släktskap mellan arbetsgivare och utlänningen, att arbetsgivaren tidigare har betalat ut löner under kollektivavtalsnivå eller att utlänningen inte har en utbildning som är relevant i förhållande till den åberopade anställningen. Om det framkommer omständigheter som kan indikera att det inte är fråga om en seriös anställning måste Migrationsverket utreda detta noga. Det är utlänningen som har bevisbördan för att det är fråga om en seriös anställning.

Kan utlänningen inte visa att det är fråga om en seriös anställning ska ansökan avslås på den grunden att det inte är visat att villkoren i 5 § gymnasielagen är uppfyllda.³⁴

3.4.7.7 Bevisfrågor

I avsnittet ovan redogörs för att Migrationsverket ska göra kontroller för att motverka missbruk av reglerna. Även i övrigt måste Migrationsverket ta ställning till om utlänningen har uppfyllt sin bevisbörda. I många ärenden om arbetskraftsinvandring har förlängning vägrats eftersom det i samband med förlängningsansökan har upptäckts att de utlovade arbetsvillkoren inte har uppfyllts, trots att en utredning gjorts inför det första tillståndet. Det finns anledning att befara att utlovade villkor inte heller alltid kommer att uppfyllas då utlänningen ansöker om permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen.

³³ Prop. 2015/16:174 s. 58–59.

³⁴ I vissa fall kan det vara fråga om en s.k. skenanställning, dvs. ett anställningserbjudande som upprättats uteslutande i syfte att möjliggöra för utlänningen att beviljas uppehållstillstånd i Sverige. I en sådan situation är det Migrationsverket som ska göra sannolikt att så är fallet. Vägledning om skenanställningar finns i [Rättsutredning om begreppet skenanställning](#), dnr 1.3.4-2018-18814.

När permanent uppehållstillstånd har beviljats enligt 5 § gymnasielagen finns det varken möjlighet att göra efterkontroller eller att återkalla på grund av att villkoren för tillståndet inte är uppfyllda. Inte heller finns motsvarande möjlighet att vägra förlängning av ett uppehållstillstånd som finns vid arbetskraftsinvandring.

Återkallelse kan komma i fråga i de fall som utlänningen har lämnat oriktiga uppgifter eller medvetet har förtigit omständigheter till Migrationsverket och dessa omständigheter har varit av betydelse för att få tillståndet. Har utlänningen vistats i Sverige i fyra år med uppehållstillstånd får återkallelse endast ske om det finns synnerliga skäl.³⁵ Det är därför av extra stor betydelse att Migrationsverket gör en mycket noggrann bevisvärdering vid prövningen. Migrationsverket måste framför allt bedöma om utlänningen har visat att han eller hon kommer att kunna försörja sig under en längre tid genom sin anställning.

Det är utlänningen som ska visa att han eller hon kan försörja sig genom anställning. Den omständigheten att det kan vara svårt att visa att till exempel ett nystartat företag eller en stor mängd anställningar utgör en säker inkomstkälla innebär inte att det finns anledning att sänka beviskravet.

3.4.8 Särskilt om försörjning genom näringsverksamhet

Precis som vid anställning krävs det att näringsverksamheten ska vara påbörjad och bedrivs senast vid utgången av det tidsbegränsade uppehållstillståndets giltighetstid samt att utlänningen vid beslutstillfället har varaktiga inkomster från näringsverksamhet.

Med begreppet näringsverksamhet i 5 § gymnasielagen avses näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § inkomstskattelagen.³⁶

Där framgår att med näringsverksamhet avses *förvärvsverksamhet* som bedrivs *yrkesmässigt* och *självständigt*. Att det ska vara fråga om förvärvsverksamhet innebär att det ska finnas ett vinstsyfte.

Kravet på yrkesmässighet innebär att verksamheten måste bedrivs regelbundet och varaktigt. Kravet på självständighet finns för att skilja näringsverksamhet från anställning. Om kravet på självständighet inte är uppfyllt är det istället fråga om inkomst av tjänst och Migrationsverket får i sådant fall undersöka om det finns en anställning som uppfyller kraven enligt ovan. På Skatteverkets hemsida finns mer information om vad de olika kraven innebär.³⁷

Näringsverksamhet kan bedrivs både i egen verksamhet (som enskild firma) och i en juridisk person (som till exempel handelsbolag eller aktiebolag). Vid bedömningen av om utlänningen uppnår försörjningskravet genom inkomst från näringsverksamhet måste en bedömning av verksamheten göras.

³⁵ Se 7 kap. 1 § utlänningslagen. Se också 7 kap. 7 § utlänningslagen angående att uppehållstillstånd får återkallas om utlänningen inte längre är bosatt i Sverige.

³⁶ Prop. 2015/16:174 s. 81.

³⁷ <http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/foretagare/startaregistrera/vadarnaringsverksamhet.46efe6285127ab4f1d25800025792.html?q=regelbundet+och+varaktigt> (Information kontrollerad 2022-12-05).

Utlänningen måste visa att näringsverksamheten genererar en sådan vinst att han eller hon kan försörja sig genom den. Det måste också visas att verksamheten kan förväntas bestå och generera sådan vinst att utlänningen kan försörja sig under minst under två år framåt i tiden (jfr ovan under [avsnitt 3.4.6.2 - Varaktighet](#)). Verksamheten måste alltså ha en stabil ekonomi.

Utlänningen bör därför komma in med dokumentation om sin verksamhet för att redovisa hur verksamheten kan garantera utlänningens försörjning under minst två år framöver, räknat både från tidpunkten när det tidsbegränsade uppehållstillståndet löpte ut och från beslutstillfället.

Som framgår ovan krävs för permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen att försörjningen är tryggad under en längre tid. Det innebär att företagsplanerna måste vara realistiska. Kravet på realistiska företagsplaner innebär i sig att utlänningen måste ha en reell förmåga att driva företaget.³⁸ Det kan till exempel innebära att utlänningen har nödvändiga språkkunskaper eller viss branschvana. Den praxis om förmåga att driva verksamhet som finns när det gäller prövning enligt 5 kap. 5 § andra stycket och 5 kap. 10 a § utlänningslagen, bör vara relevant även vid prövning enligt 5 § gymnasielagen.

För att företagsplanerna ska anses som realistiska måste utlänningen dessutom visa att han eller hon har ett verkligt och bestämmande inflytande över företags verksamhet. Utlänningen måste därför visa att han eller hon äger minst 50 procent av företaget.³⁹

3.4.8.1 Enskild firma och handelsbolag

Om verksamheten bedrivs som en enskild firma eller ett handelsbolag är frågan som ska bedömas om företags vinst efter avdrag för skatt och sociala avgifter når upp till försörjningskravet. Ett handelsbolag består av minst två delägare. Hänsyn ska tas till att vinsten normalt fördelas proportionerligt mellan delägarna.

För det fall utlänningen gör gällande att han eller hon har rätt till en större del än vad som är proportionerligt med hänsyn till hans eller hennes ägarandel, bör han eller hon kunna visa detta.

3.4.8.2 Aktiebolag

Om verksamheten bedrivs som ett aktiebolag kan utlänningens försörja sig antingen genom att erhålla lön eller genom utdelning. Migrationsverket måste kontrollera om aktiebolaget har ekonomiska förutsättningar att betala sådan lön eller utdelning.

3.4.8.3 Motverka missbruk

Av förarbetena framgår att regeringen bedömer att det finns en risk för missbruk av reglerna och att Migrationsverket därför har en viktig kontrolluppgift. Migrationsverket måste så långt möjligt kontrollera att näringsverksamhet bedrivs

³⁸ Jfr MIG 2008:24.

³⁹ Jfr MIG 2008:24.

på ett seriöst sätt.⁴⁰ Det innebär bland annat att företaget måste uppfylla bokföringsskyldigheten samt redovisa och betala sina skatter och avgifter på korrekt sätt. Yrkesbransch och företagsform kan påverka vilken typ av kontroller som blir aktuella.

3.4.8.4 Bevisfrågor

Vid bedömningen måste Migrationsverket ta ställning till om utlänningen har uppfyllt sin bevisbörda. I många ärenden om uppehållstillstånd på grund av näringsverksamhet enligt 5 kap. 5 § andra stycket utlänningslagen, har förlängning vägrats eftersom det i samband med förlängningsansökan har visat sig att näringsverksamheten inte bär sig och inte genererar tillräcklig vinst efter två års tillstånd. Det finns anledning att befara att detsamma kan gälla näringsverksamhet som åberopas som grund för permanent tillstånd enligt 5 § gymnasielagen. Till skillnad från tillstånd som beviljats enligt 5 kap. 5 § utlänningslagen finns sedan tillstånd beviljats enligt 5 § gymnasielagen inte någon möjlighet att vägra förlängning av ett tillstånd. Det är därför av extra stor betydelse att Migrationsverket gör en mycket noggrann bevisvärdering vid prövningen. Migrationsverket måste framför allt bedöma om utlänningen har visat att han eller hon kommer att kunna försörja sig under en längre tid genom sin näringsverksamhet.

Om utlänningen har förvärvat en etablerad verksamhet är det viktigt att kontrollera att förvärvet har skett på ett riktigt sätt.

Vid bedömning enligt 5 § gymnasielagen finns anledning att granska uppgifter om bland annat företagets ekonomi. Det är i detta sammanhang viktigt att komma ihåg att officiella uppgifter, som till exempel en fastställd taxering, normalt sett har ett betydligt högre bevisvärde än uppgifter som endast härrör från utlänningen eller arbetsgivare, som till exempel uppgifter ur företagets bokföring.

Det är generellt sett svårare att göra en ekonomisk bedömning och prognos av ett nystartat företag än av en etablerad verksamhet. Det är utlänningen som har bevisbördan och som ska visa att han eller hon kan förväntas kunna försörja sig genom näringsverksamheten under en längre tid. Att det kan vara svårare för en utlänning med en nystartad verksamhet att uppfylla sitt beviskrav innebär inte att det finns anledning att sänka beviskravet.

3.4.9 Övriga förutsättningar för att beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen

För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas med stöd av 5 § gymnasielagen krävs som redogjorts för ovan att ansökan omfattas av övergångsbestämmelserna till gymnasielagen och att villkoren för uppehållstillstånd var uppfyllda när det föregående tillståndet löpte ut samt vid beslutstillfället.

⁴⁰ Prop. 2015/16:174 s. 58.

Vidare framgår det av 5 § tredje stycket gymnasielagen att ett permanent uppehållstillstånd endast får beviljas en utlänning som inte har fyllt 25 år om han eller hon har **fullföljt** en:

- gymnasieutbildning eller motsvarande,
- yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlägga etablering på arbetsmarknaden och som ges inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan, eller
- sammanhållen yrkesutbildning inom den kommunala vuxenutbildningen eller den särskilda utbildningen för vuxna.

Nedan redogörs för dessa utbildningsformer och vad de innebär. Inledningsvis redogörs för vad som avses med fullföljd utbildning. I detta avsnitt redogörs även för andra förutsättningar för att tidigare kunnat beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt gymnasielagen och som kan vara värdefull information i bedömningen av permanent uppehållstillstånd enligt 5 § gymnasielagen, nämligen frågor relaterade till heltids- och deltidstudier samt genomförd motsvarande utbildning i hemlandet.

3.4.9.1 Fullföljd utbildning

Med fullföljd utbildning avses att utlänningen har ett examensbevis eller studiebevis om minst 2 500 poäng från ett nationellt program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola. Detsamma gäller om utlänningen har ett examensbevis om minst 2 400 poäng från utbildning på gymnasial nivå inom Komvux. Studiebevis i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får den som har gått kurser som motsvarar ett tillräckligt antal gymnasiepoäng, men som saknar godkända betyg i alla de kurser som krävs för examensbevis.

Med fullföljd utbildning avses även att utlänningen i fråga har ett utfärdat intyg, efter folkhögskolans allmänna kurs, om grundläggande omfattningskrav motsvarande tre år på gymnasieskola.⁴¹

En yrkesinriktad utbildning som syftar till etablering på arbetsmarknaden kan ges inom ramen för yrkesintroduktion eller individuellt alternativ i gymnasieskolan.⁴² Eftersom yrkesinriktade utbildningar inom Komvux anpassas till individens kunskaper och behov blir den individuella studieplanen avgörande för när en sådan utbildning kan anses vara fullföljd.⁴³

⁴¹ Prop. 2016/17:133 s. 90. Se även 8 kap. gymnasieförordning (2010:2039) och 4 kap. förordning om vuxenutbildning.

⁴² Jämför 17 kap. 3 skollagen (2010:800).

⁴³ Prop. 2017/18:252 s. 65 - 66.

3.4.9.2 Studier på gymnasieskolan och på anpassade gymnasieskolan

I gymnasieskolan finns introduktionsprogram och nationella program. Introduktionsprogrammet består av grundskoleämnen,⁴⁴ men har ändå inkluderats med motiveringen att introduktionsprogrammen ingår i gymnasieskolan.⁴⁵ Även en utbildning på anpassade gymnasieskolan omfattas av lagstiftningen.⁴⁶

Vad gäller studier i gymnasieskolan angavs det tidigare uttryckligt i varje bestämmelse om det var nationellt program eller introduktionsprogram som avsågs. För att utlänningen skulle kunna beviljas ett uppehållstillstånd med giltighetstid som gällde i sex månader utöver den tid som återstod av utbildningen krävdes att han eller hon studerade på ett nationellt program i gymnasieskolan eller en yrkesinriktad utbildning som syftade till etablering på arbetsmarknaden och som gavs inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan (jfr tidigare gällande 1 och 2 §§ gymnasielagen). Om utlänningen däremot bedrev andra studier på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan kunde istället ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i tretton månader beviljas, med stöd av tidigare gällande 3 § gymnasielagen (under förutsättning att det rörde sig om fortsatta studier). I den senare situationen krävs att utlänningen, förutsatt att han eller hon är under 25 år, har fortsatt sina studier på t.ex. nationellt program i gymnasieskolan eller läst ett s.k. yrkespaket för att kunna kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen.⁴⁷

3.4.9.3 Studier på en annan motsvarande utbildning

Även studier på heltid på en annan motsvarande utbildning till gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan kunde tidigare ligga till grund för uppehållstillstånd som gavs för sex månader utöver den tid som återstod av utbildningen (jfr tidigare gällande 1 och 2 §§ gymnasielagen). Med en annan motsvarande utbildning avses en utbildning på gymnasial nivå på Komvux eller på allmän kurs motsvarande gymnasieskola vid folkhögskola.⁴⁸

Studier på grundläggande nivå, och t.ex. studier som svenska för invandrare, kunde därmed inte ligga till grund för uppehållstillstånd om kursen bedrivs på Komvux⁴⁹ eller folkhögskola.

Studier på Komvux och Komvux som särskild utbildning för vuxna

I begreppet gymnasieskola har studier på introduktionsprogrammet inkluderats, trots att det är fråga om studier på grundskolenivå. Någon motsvarighet för studier på grundskolenivå på Komvux har inte införts. För att studier på Komvux eller särvox tidigare skulle kunna ligga till grund för uppehållstillstånd krävdes alltså att det var frågan om studier på gymnasial nivå.⁵⁰ Av 4 kap. 14 och 15 §§ förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning framgår vilka krav som ställs på en gymnasieexamen på Komvux.

⁴⁴ För introduktionsprogrammets utformning och innehåll, se 17 kap. skollagen och 6 kap. gymnasieförordningen (2010:2039).

⁴⁵ Prop. 2016/17:133 s. 37 f.

⁴⁶ Prop. 2016/17:133 s. 83.

⁴⁷ Se även [avsnitt 3.4.9.1 om fullföljd utbildning](#).

⁴⁸ Prop. 2016/17:133 s. 36 och s. 83.

⁴⁹ Se [avsnitt 3.4.9.4 om studier på s.k. yrkespaket](#).

⁵⁰ Prop. 2016/17:133 s. 36. Se dock även [avsnitt 3.4.9.4](#) om s.k. yrkespaket.

Utbildningen ska vara inriktad mot ett nationellt program, men utbildningens innehåll är inte styrt på samma sätt som i gymnasieskolan.

Inom vuxenutbildningen finns orienteringskurser, såsom t.ex. yrkessvenska.⁵¹ En orienteringskurs ska svara mot den enskilda elevens behov som inte tillgodoses genom en nationell kurs. Orienteringskurserna har olika syften och kan ges inför studier på olika nivåer inom Komvux men även integrerat med nationella kurser. Orienteringskurser finns på grundläggande och gymnasial nivå i Komvux. Varje orienteringskurs kan omfatta maximalt 200 poäng. Efter orienteringskursen får eleven ett intyg.⁵²

Eftersom det för studier på Komvux krävdes att studierna bedrevs på gymnasial nivå för att de tidigare skulle kunna ligga till grund för uppehållstillstånd krävdes normalt sett att det av inlämnat underlag framgick att även t.ex. orienteringskurserna var på den nivån.

Studier på folkhögskola

På folkhögskolans allmänna kurs kan studier bedrivas på grundskolenivå och gymnasienivå. Allmänna kursen på grundskolenivå motsvarar introduktionsprogrammet på gymnasieskolan. Av förarbetena framgår dock att utbildning motsvarande introduktionsprogrammet på folkhögskola inte ska omfattas.⁵³ Studier på allmän kurs på grundskolenivå kunde därför tidigare inte ligga till grund för ett uppehållstillstånd på gymnasial nivå.

I motsats till studier på gymnasieskolan kan studier bedrivas vid behov på grundskolenivå och gymnasienivå samtidigt i folkhögskolan. Eftersom det krävs att det är fråga om studier på gymnasial nivå för att de tidigare skulle vara tillståndsgrundande kunde normalt sett inte studier på blandad nivå på folkhögskolan ligga till grund för ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå.

Enligt förarbetena⁵⁴ har en utlänning fullföljt utbildningen när han eller hon fått ett intyg om grundläggande omfattningskrav motsvarande tre år på gymnasieskola. Folkhögskolor har inte något poängsystem motsvarande gymnasieskolan.⁵⁵ Studier på folkhögskola ska bedrivas på heltid men studietidens längd bör däremot kunna variera tidsmässigt, beroende på upplägget i planeringsdokumentet för utlänningen.⁵⁶

⁵¹ Jämför <https://www.skolverket.se/skolutveckling/anordna-och-administrera-utbildning/anordna-utbildning-inom-vuxenutbildningen/anordna-utb/anordna-orienteringskurser-inom-vuxenutbildningen>.

⁵² Jämför 2 kap. 6 och 15 §§ samt 4 kap. 25 § förordningen om vuxenutbildning.

⁵³ Prop. 2016/17:133 s. 48.

⁵⁴ Prop. 2016/17:133 s. 90.

⁵⁵ Jämför https://www.csn.se/fragor-och-svar/hur-manga-poang-maste-jag-lasa-for-att-fa-fullt-studiemedel.html#expand:svid10_7ceb52b315ad72aa59e81868.

⁵⁶ Jämför <https://www.folkhogskola.nu/om-folkhogskola/faq---vanliga-fragor-och-svar/> där det bl.a. anges att antal år för deltagare att få behörighet till högskola beror på deltagarens tidigare studier och arbete.

Ifall regeringen har beviljat dispens för en kommun att lägga ut undervisning inom gymnasieskolans introduktionsprogram på entreprenad till folkhögskola omfattas även sådana studier eftersom eleverna då är inskrivna i gymnasieskolan.⁵⁷

3.4.9.4 Studier på s.k. yrkespaket

Av regleringen framgår att studier på ett s.k. yrkespaket gav samma möjlighet till uppehållstillstånd som studier på ett nationellt program. Med s.k. yrkespaket menas en yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlätta etablering på arbetsmarknaden och som ges inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan *eller* på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning inom Komvux (jfr tidigare gällande 1 och 2 §§ gymnasielagen). Däremot omfattas inte olika yrkesutbildningar vid folkhögskola.⁵⁸

I förarbetena anges att en yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlätta etablering på arbetsmarknaden kan ges inom ramen för introduktionsprogrammen yrkesintroduktion eller individuellt alternativ.⁵⁹ Introduktionsprogram på gymnasieskolan kan antingen syfta till fortsatta studier eller till arbete. Av underlaget ska det framgå att utbildningen syftar till etablering på arbetsmarknaden, och alltså inte till fortsatta studier på nationellt program eller för fortsatta yrkesstudier. När det gäller språkintröduktion, inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan, syftar en sådan utbildning i regel till att ge nyanlända ungdomar en utbildning med tyngdpunkt i svenska språket, vilket möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.⁶⁰ Enligt Migrationsverket bör det därmed vara mer sällan förekommande att en utbildning på språkintröduktion syftar till elevens etablering på arbetsmarknaden på det sätt som avses i regelverket. Även här måste dock bedömningen av om utbildningen kan anses vara ett s.k. yrkespaket göras utifrån det inlämnade underlaget i det enskilda ärendet.

En sammanhållen yrkesutbildning inom Komvux är en kombination av nationella kurser i ämnen som är relevanta för ett yrkesområde.⁶¹ De yrkesinriktade utbildningarna anpassas till individens kunskaper och behov.⁶²

Skolverket har tagit fram nationella yrkespaket som är påbyggbara och som stegvis kan leda till gymnasieexamen. Yrkespaketen är framtagna tillsammans med branscherna och ska möta arbetsmarknadens kompetenskrav för anställning. De nationella yrkespaketen omfattar från 400 till 1 500 poäng och kan användas inom Komvux och för gymnasieskolans introduktionsprogram. De nationella yrkespaketen ska bidra till ökad likvärdighet men det står kommunerna fritt att ta fram egna yrkespaket.⁶³ Det finns alltså även s.k. yrkespaket som är framtagna regionalt, som kan möta behov på den regionala och lokala arbetsmarknaden.

⁵⁷ Prop. 2016/17:133 s. 48–49.

⁵⁸ Prop. 2017/18:252 s. 44 f. och s. 47.

⁵⁹ Prop. 2017/18:252 s. 46. Jämför 17 kap. 3 § skollagen (2010:800).

⁶⁰ Prop. 2017/18:252 s. 25.

⁶¹ Jämför 4 § förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning och 4 kap. 12 tredje stycket förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

⁶² Prop. 2017/18:252 s. 65–66.

⁶³ "Stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA", promemoria av Utredningen om stärkt kvalitet och likvärdighet inom Komvux för elever med svenska

Av 5 § förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning framgår att en sammanhållen yrkesutbildning ska bestå av minst 15 procent arbetsplatsförlagt lärande (APL). Det finns däremot inte något angivet vare sig i skollagstiftningen eller i förarbetena till tillfälliga lagen som nämner att APL måste ingå som ett moment i utbildningen. Eftersom vuxenutbildningen bedrivs utifrån den enskildes behov och kunskaper är det inte möjligt att ange specifikt vilka kurser som en sammanhållen yrkesutbildning på Komvux ska innehålla. Det är inte heller möjligt att ange att en sammanhållen yrkesutbildning på Komvux måste innehålla ett visst antal poäng.

Så länge det av underlaget framgår att utlänningen bedriver studier på ett s.k. yrkespaket så har det inte någon betydelse om utbildningspaketet t.ex. är framtaget nationellt, regionalt eller lokalt. De s.k. yrkespaketen är dessutom i många fall individuellt utformade och möjliga att anpassa och bygga på efter elevens behov.

Det är därför viktigt att utlänningen inkommer med tillräckligt underlag till stöd för bedömningen om att han eller hon har studerat t.ex. på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning på Komvux. Den individuella studieplanen blir därför ett viktigt underlag för att avgöra om utbildningen var en sådan utbildning som avses i regelverket.

3.4.9.5 Undantag från kravet på heltidsstudier

För att beviljas uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå krävdes tidigare som utgångspunkt att utlänningen studerade på heltid. Om det fanns särskilda skäl kunde utlänningen dock beviljas undantag för kravet på heltidsstudier.

I förarbetena nämns att undantag ska beviljas för utlänningar som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller av andra skäl är förhindrade att studera på heltid. Ytterligare ett undantag kan vara att det är fråga om att komplettera en utländsk utbildning på Komvux och att detta inte kan ske på heltid.

Dessutom finns möjlighet till undantag för utlänningar som studerar på ett s.k. yrkespaket och samtidigt arbetar deltid.

För att särskilda skäl ska finnas i sistnämnda fall bör det krävas att det inte är fråga om en subventionerad anställning, att lönen och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen och att arbetsgivaren har underrättat Skatteverket om anställningen.⁶⁴

Även andra situationer kan förekomma som ska anses som särskilda skäl för deltidstudier.⁶⁵ Vilka situationer som bör bedömas som särskilda skäl för deltidstudier är inte möjligt att ange uttömmande, utan en bedömning bör göras utifrån omständigheterna i de enskilda ärendena.

som andraspråk, 2019 s. 46. För information om nationella yrkespaket, se Skolverkets hemsida: [Yrkespaket inom komvux - Skolverket](#)

⁶⁴ Prop. 2017/18:252 s. 36 och jämför 7 kap. 1 b § utlänningsförordningen.

⁶⁵ Prop. 2016/17:133 s. 38.

Angående sjukskrivning eller föräldraledighet

I förarbetena anges, som nämnts ovan, att undantag från kravet på heltidsstudier skulle beviljas för utlänningar som på grund av t.ex. sjukdom var förhindrade att studera på heltid. På motsvarande sätt ansåg Migrationsverket tidigare att även föräldraledighet kunde medföra att det fanns särskilda skäl för deltidsstudier. Vid såväl sjukskrivning som föräldraledighet var utgångspunkten att studierna normalt sett åtminstone bedrevs på deltid för att undantag från kravet på heltidsstudier skulle kunna tillämpas. Av det inlämnade underlaget skulle det framgå anledningen till att studierna inte kunde bedrivas på heltid och bedömningen skulle som alltid göras i det enskilda ärendet avseende om det finns särskilda skäl för deltidsstudier. I förarbetena uttalas inte närmare vad som avses med att studera på deltid.

Migrationsverket bedömde tidigare att det inte var möjligt att ange i hur stor utsträckning som utlänningen fortsatt borde kunnat studera även om det fanns särskilda skäl för deltidsstudier. I avsaknad av rättspraxis skulle Migrationsverket ta ställning till omständigheterna i de enskilda ärendena och alltså göra en individuell bedömning.

I undantagsfall kunde det tidigare vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå även om det framkommit att utlänningen vid tidpunkten för prövningen t.ex. var heltidssjukskriven eller föräldraledig på heltid. Det skulle dock enbart handla om ett kortare och tillfälligt avbrott i studierna.

I nämnda situation var det tidigare viktigt att det av underlaget framgick att utlänningen påbörjat studierna men även en prognos för när studierna skulle återupptas. I en sådan situation var det alltså viktigt att inlämnad dokumentation visade att utlänningen avsåg att fortsätta påbörjade studier och även att avbrottet på heltid endast gällde för en kortare tid.

Även om det inte var möjligt att ange en exakt tidsgräns för vad som skulle kunna anses som ett kortare och tillfälligt avbrott så borde faktorer som den planerade utbildningens längd, längden för avbrottet och längden på studierna efter avbrottet vägas in i det enskilda ärendet. Detta kunde medföra att ett avbrott i några veckor upp till ett par månader skulle kunna godtas.

En avvägning skulle därmed alltid göras utifrån det underlag som hade lämnats in i ärendet, till stöd för att utlänningen t.ex. tidigare studerat och även hade för avsikt att i närtid återuppta studierna på åtminstone deltid. På samma sätt borde alltså en bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda ärendet kunna medföra att utlänningen gjort det sannolikt att han eller hon inom viss angiven tid kunde förväntas studera igen.

Deltidsstudier på gymnasieskolan och på anpassade gymnasieskolan

Studier på gymnasieskolan bedrivs som utgångspunkt på heltid. Om utlänningen visar påbörjade studier genom sin individuella studieplan bör utgångspunkten alltså vara att det är heltidsstudier som bedrivs, om det inte framgår att utlänningen har beviljats en reducerad studieplan.

En reducerad studieplan ska ha godkänts av rektor och framgå av den individuella studieplanen. I ett sådant fall ska en prövning göras om det finns särskilda skäl att bevilja uppehållstillstånd för deltidsstudier.

När det gäller introduktionsprogram kan den individuella studieplanen innehålla grundskoleämnena. Introduktionsprogram ingår dock, som tidigare nämnts, i gymnasieskolan som skolform och därmed bör utgångspunkten vara att sådana studier uppfyller kravet på heltidsstudier. Om det finns andra skäl än ovan till att utlänningen bedriver studier på deltid får en bedömning göras om det finns skäl att göra undantag för deltidsstudier.

Deltidsstudier på Komvux

Studier på Komvux⁶⁶ kan bedrivas på deltid, men i regelverket om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå krävs att dessa bedrivs på heltid och på gymnasial nivå för att de tidigare skulle kunna ligga till grund för uppehållstillstånd. Av 2 kap. 2 § förordning (2011:1108) om vuxenutbildning framgår att inom Komvux på gymnasial nivå beräknas en verksamhetspoäng för varje gymnasiepoäng och att en årsstudieplats motsvarar 800 verksamhetspoäng. Uppehållstillstånd kunde i undantagsfall beviljas även om studierna på Komvux bedrevs på deltid. Ett uttalat undantag för kravet på heltidsstudier är just att det är fråga om studier på Komvux för att komplettera en utländsk utbildning som inte kan ske på heltid.⁶⁷ Det kan dock förekomma situationer då en utlänning kan visa att studierna på Komvux inte kan bedrivas på heltid på gymnasienivå, vilket kan ge en möjlighet för utlänningen att parallellt läsa på grundskolenivå.

Utifrån förarbetsuttalandet kan inte deltidsstudier inom vuxenutbildningen *i sig* anses vara särskilda skäl för deltidsstudier, utan det krävs att utlänningen kan visa att studierna inte kan bedrivas på heltid.

Det kan till exempel vara fråga om att studierna behöver kompletteras med enbart någon enstaka kurs, eller att de kurser som behöver kompletteras inte går att kombinera så att de når upp till heltidsstudier.

Deltidsstudier på folkhögskolan

Som har nämnts ska även studierna på folkhögskola bedrivas på heltid och på gymnasial nivå. För den som studerar allmän kurs på gymnasienivå på folkhögskola och som enbart behöver komplettera med någon enstaka kurs på grundskolenivå kunde det tidigare finnas anledning att bevilja undantag för kravet på heltidsstudier.

⁶⁶ Se även [avsnitt 3.4.9.4 om studier på s.k. yrkespaket](#).

⁶⁷ Prop. 2016/17:133 s. 39.

Deltidsstudier på s.k. yrkespaket

I förarbetena anges att introduktionsprogrammen ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. I gymnasieskolan ges de yrkesinriktade utbildningarna i form av ett introduktionsprogram där yrkeskurserna kan kombineras med andra ämnen, ibland på grundläggande nivå.⁶⁸

I förarbetena anges att den som inte längre har möjlighet att påbörja studier på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan istället kan studera på en sammanhållen yrkesutbildning på Komvux.

En sådan utbildning kräver inte att utlänningen har t.ex. behörighet, utan istället krävs att det finns förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen på Komvux. I förarbetena uttalas även att möjligheten att kombinera yrkeskurserna med kurser på grundläggande nivå, t.ex. svenska som andraspråk, eller svenska för invandrare, gör att sådana förutsättningar bör finnas.⁶⁹

Lagstiftaren har även angett att studier på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning inom Komvux kan ligga till grund för uppehållstillstånd, trots att hela utbildningen inte alltid bedrivs på gymnasial nivå.⁷⁰ Av förarbetena framgår också att i gymnasieskolan ges de yrkesinriktade utbildningarna i form av ett introduktionsprogram där yrkeskurserna kan kombineras med andra ämnen, ibland på grundläggande nivå.⁷¹

Migrationsöverdomstolen har i avgörandet MIG 2020:21 funnit att även kurser på grundläggande nivå kan beaktas vid bedömningen av om studier bedrivs på heltid på en sammanhållen yrkesutbildning inom Komvux. Migrationsverket anser, mot bakgrund av de ovan redovisade förarbetsuttalandena, att detsamma bör gälla också vid studier på yrkesinriktade utbildningar som ges inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan.

Sammanfattningsvis innebär detta att studier på s.k. yrkespaket behöver bedrivas på heltid för att de tidigare kunde ligga till grund för uppehållstillstånd.

Kurser som ges på grundläggande nivå kan dock beaktas vid bedömningen av om studierna bedrivs på heltid.

3.4.9.6 Genomfört motsvarande utbildning i hemlandet

För att uppehållstillstånd tidigare skulle kunna beviljas med stöd av 1 § gymnasielagen krävdes att den som skulle beviljas ett uppehållstillstånd inte tidigare har fullföljt en gymnasieutbildning i Sverige, eller en motsvarande utbildning utomlands. Kravet gäller endast i förhållande till nationellt program i gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan eller en annan motsvarande utbildning.

⁶⁸ Prop. 2017/18:252 s. 50.

⁶⁹ Prop. 2017/18:252 s. 50–51.

⁷⁰ Prop. 2017/18:252 s. 35.

⁷¹ Prop. 2017/18:252 s. 50.

De som kan anses ha genomgått en motsvarande utbildning i hemlandet är utlänningar som har fått ett utlåtande från Universitets- och högskolerådet (UHR) om att de har en utländsk utbildning motsvarande en svensk gymnasieutbildning, eller som av en högskola har bedömts behörig till högskoleutbildning.⁷² Ett utlåtande från UHR ska inte jämföras med den betydligt vanligare situationen att kommunen har validerat betyg för att kunna anpassa den individuella studieplanen efter utlänningens behov. En sådan validering kan därmed inte ligga till grund för bedömningen att utlänningen har genomfört motsvarande utbildning i hemlandet. Det finns inte heller något stöd för att kräva att utlänningen ska ansöka om ett utlåtande från UHR. Om det saknas sådant underlag ska Migrationsverket alltså inte göra en självständig bedömning av om utlänningen har genomgått en utbildning i sitt hemland.

Det kan medföra att även utlänningar som har fullföljt en utbildning utomlands tidigare kunde omfattas av bestämmelserna om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå om nämnda dokumentation från UHR, alternativt dokumentation som visar att utlänningen är behörig till högskoleutbildning, saknades.

3.4.9.7 Byte av utbildning under pågående studier

Enligt uttalanden i förarbetena kunde möjligheten till tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå, dvs. en sådan utbildning som tidigare omfattades av den nu upphörda 1 § gymnasielagen, endast finnas för en enda utbildning på gymnasial nivå. Den individuella studieplanen, eller motsvarande planeringsdokument, kunde visserligen revideras under utbildningens gång om det visade sig att den som studerat behövde mer tid för att fullfölja sin utbildning. I förarbetena nämns även att den, som efter att ha förlorat sin studieplats utan egen förskyllan och som påbörjat en annan utbildning som uppfyller kraven för det aktuella uppehållstillståndet, har fortsatt möjlighet till uppehållstillstånd. En förutsättning för ett längre uppehållstillstånd bör vara att utlänningen inte tidigare har fullföljt en sådan utbildning, exempelvis motsvarande nationellt program i gymnasieskolan, i Sverige eller motsvarande utbildning utomlands.⁷³ Det var inte heller möjligt tidigare att beviljas uppehållstillstånd för studier som innebar en påbyggnad av den utbildning utlänningen har fullföljt.⁷⁴

Under förutsättning att utlänningen bytt till en annan utbildning som omfattades av regelverket, och i övrigt uppfyllde kraven för uppehållstillstånd, kunde det enligt Migrationsverket tidigare finnas utrymme att byta utbildning under tiden som utlänningen hade ett gällande uppehållstillstånd. För s.k. yrkespaket fanns dock en tydlig begränsning, utifrån uttalandena i förarbetena, som medförde att det inte på samma sätt var möjligt att byta utbildning när sådana studier hade påbörjats. När det gäller studier på ett s.k. yrkespaket finns enligt uttalanden i förarbetena möjlighet att göra vissa mindre justeringar av den individuella studieplanen. Om en sådan revidering var omfattande kunde det innebära att det handlade om en ny yrkesinriktning och därmed en ny yrkesutbildning.⁷⁵

⁷² Prop. 2016/17:133 s. 41.

⁷³ Prop. 2016/17:133 s. 39 - 41. Jämför även med undantaget för s.k. yrkespaket

⁷⁴ Prop. 2017/18:252 s. 49. Se även [avsnitt 3.4.9.1 om fullföljd utbildning](#).

⁷⁵ Prop. 2017/18:252 s. 49.

Hade utlänningsen valt att studera på ett s.k. yrkespaket gick det tidigare alltså inte att byta utbildning och behålla uppehållstillståndet.

Det var viktigt att det av underlaget framgick anledningen till bytet av utbildning och att utlänningsen, trots bytet, deltagit aktivt i utbildningen. I det enskilda ärendet kunde det även finnas anledning att utreda hur långt utlänningsen hade hunnit i utbildningen där tidigare studier bedrivits. Detta eftersom det var viktigt att i det enskilda fallet bedöma att utlänningsen inte redan hade fullföljt en sådan utbildning som avsågs i regelverket, t.ex. genom att ha fått ett studiebevis i gymnasieskolan. Av förarbetena framgår att ett sådant studiebevis, utöver examensbevis, innebär att utlänningsen fullföljt utbildningen.

Även om utlänningsen inte hade fullföljt utbildningen genom att ha fått t.ex. ett studiebevis kunde ett byte i mycket sent skede medföra att kravet på aktivt deltagande inte längre var uppfyllt, eftersom ett sådant byte fick anses tala emot syftet med lagstiftningen. Upprepade byten av utbildning kunde också beaktas vid bedömningen av om utlänningsen deltagit aktivt i utbildningen. I vissa fall kunde sådana byten medföra att det inte fanns möjlighet att bevilja fortsatt uppehållstillstånd.

3.4.10 När kan uppehållstillstånd vägras

I 6 § gymnasielagen finns en möjlighet att vägra uppehållstillstånd om utlänningsen antingen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller har gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet.⁷⁶

Bestämmelsen är enligt övergångsbestämmelserna till gymnasielagen tillämplig på vissa ansökningar om permanent uppehållstillstånd även efter den 20 januari 2025.

Migrationsverket måste alltså ta ställning till om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet eller om han eller hon gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet.⁷⁷ Om så är fallet ska permanent tillstånd inte beviljas enligt 5 § gymnasielagen. Migrationsverket ska då istället ta ställning till om utlänningsen kan beviljas uppehållstillstånd på någon annan grund.

Begreppet allmän ordning och säkerhet är ett unionsrättsligt begrepp och ska ges den innebörd som följer av unionsrätten.⁷⁸ Tillämpningen ska alltså ske på samma sätt som t. ex. enligt 5 kap. 17 a § första stycket 3 utlänningslagen.⁷⁹

Det går inte att ge ett helt klart svar på vilken typ av brottslighet som kan ligga till grund för att vägra ett uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen. Prövningen ska göras med utgångspunkt i utlänningsens förväntade levnadssätt.⁸⁰

⁷⁶ Prop. 2016/17:133 s. 67–68.

⁷⁷ Vägledning om när en skyddsstatusförklaring ska återkallas på grund av sådana omständigheter finns i RS 054/2021 - Rättsligt ställningstagande angående förutsättningar för att återkalla en skyddsstatusförklaring

⁷⁸ Prop. 2016/17:133 s. 91.

⁷⁹ Av 5 kap. 17 a § första stycket 3 utlänningslagen framgår att uppehållstillstånd på grund av anknytning som beviljas med stöd av 5 kap. 3 § utlänningslagen får vägras om utlänningsen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

⁸⁰ Jfr. prop. 1994/95:179 s. 74.

Vid prövningen ska utlänningens skäl för att få uppehållstillstånd vägas emot de skäl som talar mot att ge tillstånd.

Ju starkare skälen för tillstånd är, desto grövre misskötsamhet måste det vara fråga om för att uppehållstillstånd ska vägras.⁸¹

Migrationsöverdomstolen har i avgörandet MIG 2019:23 tolkat 17 a § tillfälliga lagen, som motsvarar 6 § gymnasielagen, i förhållande till uppehållstillstånd för gymnasiestudier med stöd av 16 f § tillfälliga lagen. I avgörandet konstaterade Migrationsöverdomstolen att uppehållstillstånd för gymnasiestudier är en förhållandevis svag tillståndsgrund. Permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen är en tillståndsgrund som väger tyngre än uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. När det gäller vilken sorts brottslighet och brottslighet i förening med annan misskötsamhet som kan ligga till grund för att vägra ett permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen är det därför av relevans att jämföra med t.ex. uppehållstillstånd för arbete. Vägledning kan alltså hämtas från tillämpningen av 5 kap. 17 § första stycket utlänningslagen.⁸²

3.5 Överklagande och omprövning

Ett avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § gymnasielagen kan överklagas i den utsträckning som följer av 14 kap. 3 § utlänningslagen. Det innebär att om tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas på någon annan grund kommer beslutet inte kunna överklagas.⁸³ Om ansökan om permanent uppehållstillstånd avslås utan att uppehållstillstånd beviljas på någon annan grund kan däremot beslutet överklagas.

3.5.1 Omprövning och återkallelse av tidigare beviljat tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt gymnasielagen

Av 9 § första stycket gymnasielagen framgick tidigare att om ett uppehållstillstånd hade tidsbegränsats enligt 16 a § tillfälliga lagen fick giltighetstiden för tillståndet omprövas om förutsättningarna för ett längre uppehållstillstånd för studier inte längre var uppfyllda eller om utlänningen trots påminnelse inte uppfyllt sin skyldighet att redovisa studieaktivitet eller inte aktivt deltagit i utbildningen.

I 9 § andra stycket gymnasielagen angavs att ett uppehållstillstånd som hade tidsbegränsats enligt 16 b § eller som har beviljats enligt någon av 16 c-16 e §§ eller 16 g-16 h §§ eller enligt 1–3 §§ gymnasielagen fick återkallas om förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre var uppfyllda, om utlänningen trots påminnelse inte uppfyllt sin skyldighet att redovisa studieaktivitet eller om utlänningen inte aktivt deltagit i utbildningen.

⁸¹ Jfr. prop. 2004/05:170 s. 202.

⁸² Av 5 kap. 17 § första stycket utlänningslagen framgår att det vid prövningen av rätten till vissa uppehållstillstånd som beviljas med stöd av utlänningslagen ska beaktas om utlänningen gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet.

⁸³ Se MIG 2010:20 och prop. 2015/16:174 s. 61.

Möjligheten till omprövning och återkallelse av tidigare beviljat tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt gymnasielagen upphörde 20 januari 2025 när 9 § gymnasielagen upphörde att gälla.